

ko je zvedla za izjavo Japonske poslala svoja izredna pooblaščenca sklepat mir z Japonsko.

Obrtnija.

Električna razsvetljava v Ljubljani.

(Konec.)

Iz navedenega je razvidno, da je odsek za Ljubljano nasvetoval nižje tarife, kakor so drugod. Električne naprave so največ lastnina privatnih društev, ki hočejo vsekako imeti večji dobiček, kakoršnega si želi Ljubljana.

Plinov plamen brez cilindra sveteč s svetljavostjo 12 normalnih sveč potrebuje na uro 140 do 150 litrov plina ter stane pri sedanji ceni ljubljanskega plina (1000 litrov 17 $\frac{1}{2}$ kr.) 2.5 do 2.6 kr. Električna žarnica z istim učinkom bi stala največ 1.5 kr. Iz tega je vidno, da je tarifa za električno razsvetljava precej nižja, kakor za razsvetljava s plinom. Če se oziramo tudi le na ceno, ne pa tudi na druge ugodnosti električne razsvetljave, lahko trdimo, da se električni razsvetljavi ni bati plinove konkurence, posebno ne toliko časa, da se cena plinu za polovico zniža. Pa še v tem slučaju ima elektrika celo vrsto prednostij pred plinom. Sicer se pa z električno razsvetljava ne misli uničiti sedanja plinarna. Kolikor mi je znano, oskrbuje plinarna sedaj okolu 5000 plamenov. Če se za električno razsvetljava instalira 4000 žarnic, še zaradi tega plinova tovarna ne zgubi 4000 plamenov, kajti pričakovati je, da bodo po električni razsvetljavi segali ljudje, kateri za plinovo ne marajo. Električna razsvetljava se ne bode širila le v javnih lokalih, v gostilnah prodajalnicah, hotelih, ampak morebiti še bolj v zasebnih hišah in uradih — tako upa odsek in tako se godi v drugih mestih. Iz teh razlogov je odsek postavil v proračun 4000 žarnic in upam, da nas najbližnja bodočnost pouči, da odsek ni lahkomišelnost. Prvo, drugo in tretje leto najbrž ne bode še toliko žarnic instaliranih, a zato bode pa njih število pozneje tem večje.

Kar se tiče nastavka dohodkov za motorje, postavljen je približno in sicer se računi konjska sila na motorju na leto 122 gld., ako se uporablja 300 dnij na leto in 8 ur na dan.

Za to delo pa znesek 122 gld. nikakor ni previsok. Kako bi kazalo urediti tarifo za motorje v vsakem posebnem slučaju, to se bode razmotrivalo še le pozneje, ko bode električna naprava že dodelana. Za sedaj je zadosti, da odsek dokaže, da je možno malim obrtnikom za električno napravo preskrbeti cene motorje in da bi podjetje pri tem vendar izhajalo. Mogoče, da celo verjetno je, da bode mali obrtnik mogel dobivati konjsko silo še ceneje, nego je gori povedano. Samo po sebi je pa umljivo, da nikdo ne bode toliko plačeval, kdor ne rabi motorja ves čas, 8 celih ur na dan in 300 dnij na leto.

Ko stopa odsek z električno razsvetljava pred sl. občinski zastop s predlogom, naj se vpelje električna raz-

svetljava v Ljubljani, želi si pa koristiti s tem predlogom našim malim obrtnikom. Oni se dandanašnji bore za svoj obstanek, ker nimajo potrebnih motorjev, brez teh pa ne morejo tekrovati z velikimi obrtniki in tovarnarji. Z električno napravo dobili bi lahko izvrstnih in ceno motorjev v velikosti od $\frac{1}{8}$ do 20 in več konjskih sil. Odsek je po dolgem in zelo obširnem pretresovanji in uvažajoč razne razmere prišel do sklepa, da bi bila električna razsvetljava v onem obsegu in urejena na takšen način, kakor je popisano v tem poročilu zelo koristna in hkrati pa tudi produktivna naprava, ki bi bila krasen sovrstnih našemu mestnemu vodovodu in bi ugled in napredek Ljubljane jako povekšala. Vsled tega si dovoljuje staviti sporazumno s finančnim odsekom sledeče predloge in se nadeja, da jih občinski svet soglasno vsprejme:

I. Stolno mesto Ljubljana zgradi si na svoje stroške in kot svoje podjetje „električno napravo za električno razsvetljava in prenašanje sil“. Zgradba se mora tako pospešiti, da bode do 1. avgusta 1896. l. izvršena in se takrat more izročiti občnemu prometu.

II. Za prvo dobo se zgradi električna naprava v zmislu odsekovega poročila s centralo na pare za jednofazne, mer izpreminjajoči toke, in sicer centrala za 5500, elektrovodno mrežo za 7600 inštaliranih žarnic po 16 normalnih sveč ali njih ekvivalenta. Pri stavbi central se bo moralo na to ozir jemati, da se more pozneje razširiti za parno ali vodno silo.

III. V ta namen si vzame mesto posojilo 400.000 goldinarjev.

IV. Magistratu se naroča, da obravnave za ugodno financiranje tega posojila tako le pospeši, da se za najetje posojila pravočasno pridobi privoljenje slavnega deželnega zbora kranjskega.

V. Magistratu se naroča, da sporazumno z odsekom za električno razsvetljava in zaslišavši tudi izkušenega strokovnjaka sestavi načrte pogodb za oddajo zgradbe oziroma dobavo blaga ter jih občinskemu svetu pravočasno predloži v potrjenje in konečno poskrbi, kako bi se dobil strokovnjaški stavbeni vodja.

Obrtnijske raznoterosti.

Stroški za zidanje železnic. V Zjedinjenih državah se potroši povprečno 60.000 dolarjev za eno angleško miljo. To ni ravno veliko v primeri z Angleško, kjer znašajo stroški za eno miljo 220.000 dolarjev. Amerikanske proge zidajo na tisoč milj v pustih, samotnih krajih, kjer je zemlja zelo po ceni. Vrh tega pa dobivajo železniške družbe milijone oral zemlje od države zastonj. Vsi stroški za železnice v Zjedinjenih državah znašajo 10.660,325.514 dolarjev. V Angliji bi ta kapital moral biti skoraj štirikrat večji. Angleži so potrošili 1893. leta poprečno 20.000 dolarjev za miljo, Amerikanci pa le 6300 dolarjev, za vse skupaj pa samo 1.222,618.290. Velikanski razloček se še le pozna, če pomislimo na velikanske daljave po samotnih neobljudenih krajih, ki križajo ameriške zvezne proge. V vzhodnih državah je promet večji kakor na Angleškem, na skrajnem zapadu pa veliko slabši. So proge, ki prepregajo skoro celo ameriško celino. Na An-

gleškem so železne proge v primeri jako kratke, saj je cel angleški otok le polovico tako velik kot pa država Texas v Ameriki.

Kmetijstvo.

Novo sredstvo za zadržavanje snežne vode.

Sneg ne namoči samo zemlje, kadar se taje, temveč jo tudi pognoji. V zraku je mnogobrojno prahu in drugih rastlinskih redilnih snovij, katere vzame sneg seboj. Zatorej je potreba gledati, da nam snežna voda ne uide. Navadno pa le majhen del snežne vode zemlja popije, večina jo pa odteče v reke in morja, posebno pri naglem tajanju snega.

Zaradi tega so nekateri kmetovalci jeli misliti, kako bi se dala obdržati ta voda. Neki ruski kmetovalec je poskusil z valjanjem snega. Kakor je padel sneg, ga je povaljal z valjarjem v precej oddaljenih pasovih. Za valjar je porabil sod, v katerega je naložil kamenja in ga valil po snegu. Ko je pal nov sneg je to zopet ponavljal in sicer ravno po tistih mestih, kakor poprej.

Vspreh tega valjanja je bil ugoden. Sneg je pomladi na povaljanih krajih hitreje skopnil nego na drugih. Neskopneli sneg je pa vodo zadrževal, da jo je zemlja popila.

Da se pa ve, katera dela je treba valjati, kadar pade nov sneg, je dotičnik že jeseni na obeh koncih s koli zaznamoval taka mesta.

Sneg se tudi more valjati z valjarjem, katerega vlečejo konji, a to je težje, ker konji morajo gaziti po snegu. Sploh pa to navadno opravijo lahko ljudje in je za mladino to celo zabava.

Dobro je tudi, če se sneg povalja po tacihih mestih na njivah, kjer počasneje kopni, ako je vsejana ozimina. S tem se pospeši kopnenje in nevarnost za žito se odpravi.

Ta kmetovalec je pa porabil še drug način, po katerem je zabranil odtekanje snežnice. Nekateri pasove snega je pokril s slamo, druge pa pustil nepokrite. Sneg je pokrit ostal mnogo dalje in zadrževal odtok vode. Vspreh je bil tudi ugoden. Seveda se ta način da porabiti le na mirnih krajih, kjer ni vetra. Da pa pokrit sneg le predolgo ne leži, se z grabljami odkrije.

Kar se tiče valjanja, moramo omeniti, da je po skušnjah bolje, ako se ne valja vselej, ko je pal sneg, temveč le, kadar je južno vreme in se je sneg nekoliko že omečil.

Tako ravnanje priporoča se posebno za kraje, kjer je rada suša. Snežnica tako ostane in rastline imajo precej časa potrebno vlago. Seveda je pri tem treba se ozirati na krajne razmere. Na krajih, kjer sneg že tako prepočasno kopni, bi ga zlasti ne bilo umestno s pokrivanjem zadrževati, da bi kopnenje se še bolj zavleklo. Na krajih, kjer je dovolj ali pa še preveč vlage, seveda nikdo ne bode zadrževal odtekanja snežnice.

Kmetijske raznoterosti.

Pisana lucerna cvete svetlomodro, včasih pa tudi rumeno in belo. Ta lucerna raste tudi v najtežji ilovnati prsti, in jej ne škoduje noben plevel. Občutljiva ni, če tudi včasih voda poplavi polje. Zimski mraz jej tudi posebno ne škoduje. Vspeva pa tudi na peščeni ali kamniti zemlji. Traje na njivi dvajset do trideset let

Debela zrna za setev. Neki francoski kmetovalec po imenu Despres je opazil, da se nad 2000 kilogramov žita na hektarji več pridele, če se seje debela zrna, nego bi se sejala drobna. Da odloči debelejše zrna, se rabijo zato primerno gosta rešeta, skozi katera gredo drobnejša zrna.

Bela kavkaška jelka je jako trdna. Zima jej ne škoduje, pa tudi ne pomladni mraz, ker pozneje poganja. Vspeva pa tudi na slabi zemlji.

Poučni in zabavni del.

Jugoslavjanski Glasnik in Stenograf.

Izišla je 1. št. „Jugoslavjanskega Glasnika in Stenografa“ se sledeče vsebine: Gozdna kapelica, zložil A. A. (s sliko). — Petdesetgodišni jubilej na balgarskata periodičeskata knjiga. — Školstvo v Hrvatskeji, napisao ff. — Lepa naša domovina, spisal P. K. (s sliko.) — Kulturno zgodovinske novice. — Razno. — Stenografija v parvoto balgarskoto zemljedelčesko promišljeno vzloženije v Plovdivu (s kartina). — Dr. Izidor Kršnjavi (s sliko). — Prof. Ivan Krušič (s sliko.) — Srpska stenografija (sa slikom Jovana S. Milovanoviča.) Šetna jednoga stenografa po vašaru, sprevaio Ljubomir P. Nenadović. — Stenografske novine. — Iz tujih dežel. — Književnost. — Šumi Marica zložil A. Aškerc. — Rječ na T. Burmova, pa slučaj, na 50 godišnji jubilej na balg. perjodičeska knjiga. — Stenograf na saštata peč, spored debatnota pisma. — O početku i razvitku stenografije v Hrvatskeji. — Šetnja jednoga stenografa po pazaru od L. Nenadovća. — Primeri k članku o samoglasnem „r“. — Narodni pregovori. — Korist stenografije. — Bolgarka iz vračanske okolice, slika profesorja Iv. Mrkviče.

Iznenadil nas je ta list kakor po svojej vsebini, tako tudi po svojej elegantnej obliki in finem tisku, kateri vsa čast Hribarjevi tiskarni posebno pa so slike vse izvirne, tako lepo izdelane ter najčisteje tiskane. Pri vseh teh izbornih lastnostih je pa sploh ta list svoje vrste, kakoršnega še dosedaj na slovanskem jugu ni bilo ter se mora že na prvi pogled vsakemu prikupiti, a zanimal bode posebno prijatelje južno-slavjanske vzajemnosti, ker je pisan v vseh štirih narečjih slavjanskega juga, in priobčuje vse važneje vesti na kulturno-zgodovinskem polji iz Hrvatske, Bolgarske, Srbije in Slovenije; vsaka vest je pisana v onem jeziku, katerega plemena se v prvi vrsti tiče. Ilustracije so izdelane po izvirnikih prof. Mrkvičke v Sofiji, prof. Angelova v Plovdivu, akad. slikarja Grilca v Ljubljani; a fotografije po proizvodih znanega spretnega amateur fotografa Srečka Magoliča v Celji, kateri je bil že odlikovan na nekih fotografiskih razstavah; potem